

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО КОМПЛАЄНСУ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Посилкіна О.В., Братішко Ю.С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Актуальність проблеми формування системи соціальної відповідальності на сучасних фармацевтичних підприємствах (ФП) України є безперечною, що, насамперед пов'язано з впровадження і розвитком у фармації системи менеджменту якості і прагненням ФП позиціонувати себе як соціально відповідальні організації. До соціально відповідальних організацій прибуток повертається у вигляді збільшення ринкової вартості підприємства, підвищенні ефективності праці персоналу, зростанні лояльності споживачів, зміцненні конкурентних позицій на ринку лікарських засобів. Також формуються такі довгострокові переваги як встановлення позитивних стабільних стосунків з суспільством, утримання довіри до підприємства, визнання ФП і його соціально-етичної позиції у суспільстві.

Окремі аспекти управління соціальним розвитком підприємств і соціальною відповідальністю у фармації розглядалися в роботах таких вітчизняних учених: В.М. Толочко, Н.С. Пономаренко, А.П. Гудзенко, З.Н. Мнушко, І.А. Зупанец, О.В. Посилкіна, А.С. Немченко, А.А. Котвіцька, М.М. Слободянюк, Н.І. Брильова, В.Н. Хоменко, Н.О. Ткаченко та інш. Значну увагу формуванню соціальної відповідальності приділяли і зарубіжні вчені: Л. Майлс, Д. Ментл, Р. Мартін, Ф. Котлер, Р. Олсон та інші.

У наукових роботах вітчизняних і зарубіжних учених визначається, що соціальна відповідальність підприємства є складним багатокомпонентним поняттям, що грає роль комплексного показника діяльності підприємства. З іншого боку, соціальна відповідальність і соціальний комплаєнс є динамічною економічною категорією, яка потребує постійного дослідження й розвитку.

Практичний досвід формування і розвитку системи соціального комплаєнса і соціальної відповідальності мають підприємства розвинених країн, в Україні ці процеси на підприємствах фармацевтичної промисловості потребують теоретичних розробок і практичного . Недостатність дослідження проблем формування системи соціального комплаєнса і соціальної відповідальності ФП на національному і міжнародному ринку, необхідність розробки організаційно методичного забезпечення цього процесу, відповідного інструментарію і механізмів її розвитку, а також методологічних основ оцінки соціального капіталу, зумовили актуальність і практичну значущість вибраного напрямку дослідження.

Головна мета дослідження полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні і практичній реалізації механізму формування соціальної відповідальності ФП в умовах впровадження і розвитку системи менеджменту якості.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких : узагальнення теоретико-методологічних принципів формування системи соціальної відповідальності і соціального комплаєнса ФП, доповнення і уточнення понятійно-категоріального апарату з цієї тематики; обґрунтування структури і методів оцінки корпоративної культури ФП і інструментів управління нею; удосконалення механізму формування бренду ФП, уточнення його завдання, цілей, структури, визначення етапів створення бренду; розробка способів діагностики соціального капіталу ФП на підставі запропонованої системи показників і комплексного підходу до управління ним; розробка організаційного механізму управління соціальною відповідальністю і соціальним комплаєнсом ФП.

Об'єктом дослідження є процес формування і розвитку соціальної відповідальності і соціального комплаєнса ФП в умовах впровадження системи менеджменту якості.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні, методичні і практичні принципи формування системи соціальної відповідальності і соціального комплаєнса підприємств фармацевтичної галузі.

Методологічну основу роботи складають загальнонаукові і спеціальні методи досліджень, які ґрунтуються на сучасних наукових принципах фармацевтичного менеджменту. При проведенні дослідження використовувалися методи: науковій індукції і дедукції – при обґрунтуванні сутнісних характеристик і з'ясуванні економічної природи поняття «соціальна відповідальність», «соціальний комплаєнс» в умовах менеджменту якості у фармацевтиці; історичний і логічний методи – для дослідження еволюції розвитку наукових шкіл соціального менеджменту у фармацевтиці України; абстрактно логічний – для теоретичного узагальнення і формування висновків; метод порівняння і синтезу – для виявлення особливостей формування системи соціальної відповідальності у фармацевтиці; кореляційно-регресійний аналіз – для оцінки резервів підвищення рівня якості лікарських засобів і фінансово-господарських результатів діяльності ФП в результаті впровадження системи соціального комплаєнса; метод кластеризації – для визначення чинників соціальної відповідальності фармацевтичного бізнесу і оцінки показників по рівнях соціального менеджменту; методи економіко-математичного моделювання – при моделюванні взаємодії елементів організаційно-економічного механізму формування системи соціальної відповідальності; таксономічний метод – для інтегральної оцінки соціального капіталу ФП і оцінки соціальних ризиків; методи експертних оцінок і анкетування – для визначення специфічних особливостей формування системи соціального комплаєнса і соціальної відповідальності у фармацевтиці.

Інформаційною базою проведення дослідження стали праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених з питань формування системи соціального комплаєнса і соціальної відповідальності у фармацевтиці; нормативно-правова база України; комплекс міжнародних стандартів якості; офіційні статистичні дані Держкомітету статистики України; інформація зібрана безпосередньо на ФП; періодичні наукові видання; ресурси мережі Internet.

Основний науковий результат дослідження полягає в розробці теоретико-методологічних принципів формування системи соціального комплаєнса і соціальної відповідальності у фармацевтиці України.

Наукова новизна основних результатів дослідження стосується такого:

- сформована система рівневого соціального менеджменту у фармацевтиці України;
- описаний ланцюжок соціальної відповідальності і соціальних цінностей суб'єктів фармацевтичної галузі;
- проведений аналіз реалізації системи соціального партнерства у фармацевтиці;
- впроваджена|впроваджувати| система соціального аудиту на ФП;
- розроблені механізми управління соціальними ризиками.

Розроблені в процесі дослідження підходи, засоби і отримані результати, стануть концептуальною основою формування системи соціального комплаєнса і соціальної відповідальності підприємств фармацевтичної промисловості.

Розроблені теоретичні і методологічні положення логічно доведені до рівня конкретних пропозицій, є придатними для впровадження в практику управління ФП, що дасть їм можливість підвищити як свої економічні результати діяльності (збільшити чистий прибуток, максимізувати ефективність менеджменту, знизити рівень екологічних стягнень і соціальних витрат), так і соціальні результати діяльності (підвищення рівня лояльності персоналу і споживачів-пацієнтів до вітчизняних ФП і препаратів, підвищення рівня екологічної безпеки регіону і країни в цілому, зміцнення рівня партнерських стосунків).